

25

21. febr.

REGLUGERÐ

um framkvæmd laga um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum.

I. KAFLI

Um stjórn landnámsmála.

1. gr.

Landbúnaðarráðherra hefur á hendi yfirstjórn þeirra mála, er varða landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum, samkvæmt lögum nr. 35 29. apríl 1946 og reglugerð þessari.

2. gr.

Nýbýlastjórn hefur umsjón með framkvæmd laganna, á þann hátt, sem fyrir er mælt í þeim og nánar er tiltekið í reglugerð þessari.

3. gr.

Nýbýlastjórn ræður sér framkvæmdastjóra, er nefnist landnámsstjóri. Skal hún með erindisbréfi ákveða starfssvið hans og launakjör, í samræmi við það, sem lögín ákveða.

4. gr.

Landnámsstjóra er skylt að annast framkvæmdir og dagleg störf samkvæmt lögum og reglugerð þessari, eftir ákvörðunum nýbýlastjórnar.

Hann boðar stjórnarfundi í samráði við formann og undirbýr málefni fyrir þá.

5. gr.

Landnámsstjóri sér um framkvæmd þeirra rannsókna, er gera þarf til undirbúnings stofnunar nýbýla, byggðarhverfa í sveitum og hliðstæðra framkvæmda fyrir kaптún og kaupstaði. Hann undirbýr, á grundvelli þeirra rannsókna, tillögur um áætlanir við frumræktun lands, staðsetningu einstakra býla og skipulag byggðarhverfa við kaupstaði og kaптún. Honum ber einnig að sjá um, að staðsetning húsa við endurbyggingar sveitabæja sé gerð með tilliti til hagkvæms búreksturs.

6. gr.

Landnámsstjóri skal hafa yfirumsjón með þeim framkvæmdum, sem nýbýlastjórn hefur ákveðið, sbr. 14. gr.

7. gr.

Búnaðarfélag Íslands skal veita sérfræðilega aðstoð, eftir nánara samkomulagi milli nýbýlastjórnar og stjórnar búnaðarfélagsins, við mælingu og kortlagningu einstakra jarða og stærri landsvæða, er ætla má að reist verði á byggðarhverfi. Nýbýlastjórn er einnig heimilt að ráða menn til þessara starfa, ef nauðsyn krefur.

8. gr.

Atvinnudeild háskólans skal veita landnámsstjóra sérfræðilega aðstoð, eftir nánara samkomulagi í hvert sinn, með því að framkvæma gróðurfarsrannsóknir og jarðvegsrannsóknir á landi, þar sem stofna á nýbýli eða byggðarhverfi. Lætur landnámsstjóri gera jarðvegsupprætti eftir þeim, er sýni mismun jarðvegsgæða og ræktunarhæfni landsins, á hverjum stað.

II. KAFLI

Um landnám ríkisins.

25

21. febr.

9. gr.

Ríkisstjórnin lætur eftir tillögum nýbýlastjórnar undirbúa ræktun lands:

- a. Þar sem stofna skal byggðarhverfi í sveitum.
- b. Þar sem reisa skal einstök býli á landi, sem keypt er í því skyni eða er eign ríkis, bæjar eða sveitarfélaga.
- c. Þar sem stofna skal byggðarhverfi á landi kaupstaða, kauptúna og þorpa, enda sé fyrir fram tryggt að þeir, sem reisa byggð á landinu, reki þar sjálfstæðan búrekstur, annað tveggja hver einstakur eða samrekstur eftir ákvæðum 57. gr., svo og að afhending bæjar- og sveitarfélaga á landinu fylgi ákvæðum laganna og reglugerðar þessarar, um veðhæfi landsins.

Afhendi bæjar- og sveitarstjórnir landið meðan á landnámi stendur, til nýbýlastjórnar ríkisins, með samningi, sem gerður verði um framkvæmd byggðarstofnunarinnar, milli þessara aðila, enda hafi áður verið framkvæmdar þær rannsóknir, sem tilgreindar eru í 10. gr. þessarar reglugerðar.

10. gr.

Landnámsstjóri framkvæmir, eins fljótt og við verður komið, yfirlitsrannsókn á skilyrðum í sveitum landsins til stofnunar byggðarhverfa. Skal rannsókn þessi ná til ræktunarskilyrða, annarra landnytja og hlunninda, byggingarskilyrða, aðstöðu til neyzluvatns, jarðhita, rafmagns, samgangna og annarra atriða, er áhrif hafa á afkomu búreksturs í byggðarhverfum.

11. gr.

Að lokinni þeirri rannsókn, er 10. gr. getur, gerir landnámsstjóri tillögur til nýbýlastjórnar, hverjir staðir séu álitlegastir til landnáms. Nýbýlastjórn ákveður hvar fullnaðarrannsóknir og undirbúningur að landnámi skuli gert.

12. gr.

Undirbúningur að landnámi, sem rikið framkvæmir, skal vera í því fólgin, að ná á eina hönd samfelldu landi til ræktunar og nytja, framkvæma á því hvers konar rannsóknir, sem nýbýlastjórn og landnámsstjóri telur nauðsynlegar til að tryggja öryggi um framkvæmd landnámsins, ræsa fram það land, sem rækta skal, leggja um það vegi, sem tengdir eru vegum aðliggjandi byggða og tryggja það, að þeir séu teknir í tölu sýslu- eða hreppavega, að loknu landnámi, og ef reisa skal á því byggðarhverfi, aðalæðar til vatnsleiðslu og skolpleiðslu, enn fremur að skipuleggja byggð á landinu og skipta því í samræmi við það.

13. gr.

Við fullnaðarrannsókn til undirbúnings ákvarðana um stofnun byggðarhverfa, eða endurskipulagningar, þar sem ráðlegt þykir að þétta byggðina í sveitum, skal eftirgreindum atriðum fullnægt:

1. Uppdrættir skulu gerðir af landi því, er framkvæmdir ná til í mælikvarða 1:2000 eða öðrum, eftir því sem landnámsstjóri ákveður í hvert sinn.
2. Áætlanir séu gerðar um eftirgreind atriði:
 - a. Framræslu og önnur ræktunarmannvirki.

25
21. febr.

- b. Vegakerfi, skipan býlanna og skipting landsins, þar sem ekki verður um samvinnubýggðir að ræða.
- c. Vatnsleiðslu og skólpleiðslukerfi.
- d. Hitaveitu, ef um jarðhita er að ræða.
3. Jarðvegs- og gróðurfarsrannsóknir, er séu færðar á uppdrætti, og sýni þær tegundir jarðvegs, eðlisástand, efniskosti og sýrustig þess lands, sem ræktunar-áætlanir ná til.
4. Rannsóknir séu gerðar á neyzluvatni.
5. Skýrsla sé gefin um aðstöðu til öflunar rafmagns frá almenningssveitu, ella sé rannsókn gerð um skilyrði til sérvirkjunar.
6. Rannsókuð sé aðstaða til samgangna og markaðsskilyrða.
7. Tillögur séu gerðar um hverjar framleiðslugreindir skuli helzt valdar með tilliti til tryggrar og arðvænlegrar afkomu búenda, með hliðsjón af framleiðsluþörf innanlands og hagnýtingar markaðsskilyrða fyrir íslenskar búvörur erlendis.

14. gr.

Áður en landnám er hafið, skal sveitarstjórn, þar sem það fer fram, gefinn kostur á að gera grein fyrir hver áhrif hið fyrirhugaða landnám mun hafa á afkomuöryggi bújarða þeirra, sem fyrir eru í sveitinni, kaптúninu eða kaupstaðnum og sveitar- eða bæjarfélaginu í heild.

Leita skal einnig umsagnar sveitarstjórnar, ef stofnun nýbýla við skiptingu jarða, eða við sameiningu lands frá fleiri jörðum fer fram, ef það leiðir af sér að breyta þurfi búskaparháttum á jörðum þeim, sem fyrir eru.

Verði ágreiningur um fyrirætlanir nýbýlastjórnar við hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarstjórnir, sker landbúnaðarráðherra úr.

15. gr.

Landnámsstjóri útvegar og kaupir samkvæmt ákvörðun nýbýlastjórnar, vinnuvélar vegna framkvæmda landnámsins, svo sem skurðgröfur, lokræsagröfur, dráttarvélar, vegagerðaráhöld og önnur tæki, er stuðlað geta að hröðum og ódýrum framkvæmdum. Hann ræður starfsmenn og verkamenn til þessara framkvæmda svo og verkstjóra og hefur yfirumsjón með störfum þessara manna.

Nýbýlastjórn getur heimilað landnámsstjóra að semja við vélasjóð, búnaðarsambönd, ræktunarsambönd og ræktunarfélög, sem starfa samkvæmt jarðræktarsamþykktum, sbr. lög nr. 7 12. janúar 1945, um að þau taki að sér að ræsa fram og undirbúa land til ræktunar, þar sem reisa á einstök býli, eða landskipti eru gerð á fleiri jörðum til að auka þéttbýli í sveitum, enda sé tryggt í samningum, að verkið sé framkvæmt á þeim tíma, er landnámsstjóri ákveður.

Þessi heimild skal þó aðallega notuð þar sem við verður komið fullkomnum vélum og hagkvæmir samningar nást við nefnda aðila. Landnámsstjóri skal hafa allt eftirlit með framkvæmd samningsins.

16. gr.

Þegar lokið er undirbúningi landsins til ræktunar, skal það leigt á erfðaleigu, einstaklingum eða byggðarfélagum, og fer um leiguskilmála samkvæmt lögum um erfðaábúð og óðalsrétt, um öll þau atriði, sem ekki eru ákveðin með fyrirætlum V. kafla 60. gr. þessarar reglugerðar. Leigan skal þó ætíð vera miðuð við þá kosti, sem landið bíður til búreksturs. Skal nýbýlastjórn ákveða leiguna að fengnum til- lögum landnámsstjóra.

17. gr.

Nú hefur nýbýlastjórn ákveðið stofnun byggðarhverfis innan takmarka hrepps eða bæjarfélags, og viðkomandi bæjar- eða sveitarstjórnir óska að hafa hlutdeild

um stofnun þess, og itök um að ráða vali búenda, er þá nýbýlastjórn heimilt, ef 25
hagkvæmir samningar nást, að semja við þessa aðila um að taka að sér framkvæmdir, 21. febr.
svo sem þurrkun landsins, vegagerðir, lagningu skolpræsa og frumræktun lands.
Þau bæjar- eða sveitarfélög, sem hlut eiga að máli, skulu þá tryggja nægilegt fé
til framkvæmdanna, að dómi nýbýlastjórnar, að svo miklu leyti sem framlög sam-
kvæmt lögunum og væntanlegur jarðræktarstyrkur hrekkur ekki til, eftir áætlun
landnámsstjóra og Búnaðarfélags Íslands.

18. gr.

Nýbýlastjórn skipar þriggja manna nefnd í hverri sýslu, er nefnist nýbýlanefnd.
Skulu tveir þeirra tilnefndir á aðalfundi hlutaðeigandi búnaðarsambands, og skal
þar hafa hlutfallskosningu um val þeirra, ef óskað er, en einn af nýbýlastjórn án til-
nefningar, og er hann formaður nefndarinnar. Skipun nefndarinnar gildir til 4 ára.
Hlutverk hennar er að vera nýbýlastjórn og landnámsstjóra til aðstoðar og ráðu-
neytis innan sýslu um val á landi til nýbýla og undirbúning að þeim framkvæmd-
um, sem ráðgerðar eru samkvæmt lögunum og reglugerð þessari. Einnig að hafa
eftirlit með því að fylgt sé ákvæðum og fyrirmælum laga og reglugerðar, sem um
þessi mál fjalla. Þá skal nefndin vera til aðstoðar og ráðuneytis þeim mönnum, er
óska að reisa nýbýli eða ganga í byggðarfélag, og þeim bændum, er eigi fá aðstoð
til bygginga samkvæmt ákvæðum laga nr. 35/1946, sökum þess að jarðir þeirra eru
eigi hæfar til framtíðar búsetu, sbr. ákvæði 67. gr. þessarar reglugerðar.

19. gr.

Nýbýlastjórn ákveður með erindisbréfi verkvið nýbýlanefnda sýslanna.
Þóknun fyrir störf formanns greiðist af nýbýlastjórn, eftir reikningum, er hún
úrskurðar. Hlutaðeigandi búnaðarsambönd greiða þóknun sinna nefndarmanna.
Ferðakostnaður greiðist af nýbýlastjórn, þegar ferðirnar eru farnar að tilhlutun
hennar.

III. KAFLI

Um Byggingarsjóð.

20. gr.

Sjóðurinn heitir Byggingarsjóður. Stofnfé sjóðsins er:

- a. Byggingarsjóður, Nýbýlasjóður og Smábýladeild Búnaðarbanka Íslands, eins
og sjóðirnir voru, er lögin öðluðust gildi.
- b. Lán, sem ríkissjóður veitir eða útvegar vaxtalaust þannig, að stofnféð nemi alls
10 milljónum króna 1. júlí 1947, en síðan leggist árlegur tekjuafgangur sjóðs-
ins við stofnféð.

Tekjur sjóðsins eru:

1. Vaxtatekjur.
2. Árlegt framlag úr ríkissjóði, er nemur 2.5 milljónum króna næstu 10 ár, í fyrsta
skipti árið 1947.

21. gr.

Tilgangur Byggingarsjóðs er að stuðla að bættum húsakynnum í sveitum. Í því
skyni veitir hann lán til endurbyggingar íbúðarhúsa á sveitabýlum, samkvæmt IV.
kafla laganna, til byggingar íbúðarhúsa og peningshúsa í byggðarhverfum, sam-
kvæmt V. kafla, og á nýbýlum samkvæmt VI. kafla laganna.

22. gr.

Starfsfé sjóðsins er stofnfé hans, samkvæmt 12. gr. laganna, árlegar tekjur hans
samkvæmt 13. gr., svo og það fé, er fæst við lántöku eða útgáfu bankavaxtabréfa,
samkvæmt 16. gr.

25

21. febr.

Byggingarsjóður gefur út vaxtabréf. Þau skulu gefin út til handhafa, en heimilt er að nafnskrá þau í bókum sjóðsins. Bréfin eru því aðeins skuldbindandi, að þau séu undirritað af stjórn sjóðsins og fjármálaráðherra hafi undirritað ábyrgðaryfirlýsingu ríkissjóðs. Vaxtabréfin skulu gefin út í flokkum, og skal hverjum flokki lokið áður en 5 ár eru liðin frá því hann var opnaður.

24. gr.

Fjárhæð vaxtabréfa Byggingarsjóðs skal vera 500 kr., 1000 kr., 5000 kr. og 10000 kr., og bera 500 kr. bréfin bókstafsmerkið A, 1000 kr. bréfin B, o. s. frv. Bréfin innan hvers bókstafsmerkis skulu merkt í áframhaldandi töluröð.

Vaxtabréfunum skulu fylgja vaxtamiðar fyrir öll árin frá því þau eru afhent og til þess tíma, er innlaun bréfanna í þeim flokki á að vera lokið. Útdrátt úr reglugerð þessari skal prenta á bréfin.

25. gr.

Af vaxtabréfum Byggingarsjóðs skal á ári hverju svara vöxtum og ákveður landbúnaðarráðherra, í samráði við stjórn sjóðsins, vextina fyrir hvern flokk bréfanna og skulu þeir prentaðir á bréfin. Vextir greiðast 2. janúar ár hvert eftir á fyrir eitt ár í senn.

26. gr.

Byggingarsjóður er undanþeginn öllum tekjuskatti og öðrum sköttum til ríkis og sveitarfélaga.

27. gr.

Tekjuafgangur leggst við höfuðstól.

28. gr.

Til tryggingar vaxtabréfum Byggingarsjóðs er:

1. Skuldabréf þau, er Byggingarsjóður fær frá lántakendum.
2. Höfuðstóll Byggingarsjóðs.
3. Ábyrgð ríkissjóðs.

Ef taka þarf til trygginganna, skal það gert í þeirri röð, sem að framan greinir.

29. gr.

Búnaðarbanki Íslands annast framkvæmdastjórn sjóðsins, og skal bankastjórinn ákveða allar lánveitingar hans. Um lánveitingar til nýbýla, jafnt í byggðarhverfum sem til einstakra býla, skal hann fara eftir tillögum nýbýlastjórnar, enda skal nýbýlastjórn hafa látið fara fram rannsókn á landi og búrekstursskilyrðum býlanna og gefið samþykki sitt til stofnunar þeirrar.

30. gr.

Um lánveitingar til byggingar íbúðarhúsa á öðrum sveitabýlum skal bankastjóri hafa samráð við nýbýlastjórn eða framkvæmdastjóra hennar.

31. gr.

Fé Byggingarsjóðs má eingöngu lána til byggingar íbúðarhúsa og peningshúsa í sveitum, sem hér segir:

- a. Til endurbygginga íbúðarhúsa á sveitabýlum.
- b. Til byggingar íbúðar- og peningshúsa í byggðarhverfum.
- c. Til byggingar íbúðar- og peningshúsa á nýbýlum, sem reist verða samkvæmt VI. kafla laganna.

32. gr.

Lán úr Byggingarsjóði eru veitt með þessum skilyrðum:

- I. Þegar um endurbygging íbúðarhúsa á gömlum sveitabýlum er að ræða:
 1. Að húsið sé gert úr góðu og viðurkenndu byggingarefni, og sé gerð hússins utan og innan samþykkt af Teiknistofu landbúnaðarins og stjórn sjóðsins.
 2. Að lögð sé fram stutt lýsing af bæjarhúsum umsækjanda, undirrituð af trúnaðarmönnum Brunabótafélags Íslands, og sanni sú lýsing, að endurbyggingar sé full þörf.
 3. Að nýbýlastjórn hafi sannfært sig um, að býlið sé til frambúðar og hið fyrirhugaða íbúðarhús sé við hæfi býlisins, og að það verði reist á hentugum stað miðað við ræktun, vatnsból, vegi, símalagnir, rafleiðslur og annað það, er tryggir framtíðargildi þess.

Ef nýbýlastjórn telur nauðsynlegt vegna skipulags byggðarinnar, að bæjarhús séu færð, getur stjórn Byggingarsjóðs gert það að skilyrði fyrir lántöku til endurbyggingar úr sjóðnum, að það sé gert, en þá öðlast býlið jafnframt rétt til láns úr sjóðnum til endurbyggingar peningshúsa, ef staðfærsla íbúðarhúss hefur í för með sér nauðsyn þess, að dómi nýbýlastjórnar, að peningshús séu líka færð úr stað.

 4. Að húsið sé allt byggt að nýju, eða að gamla húsið sé endurbyggt þannig, að skoða megi það jafngilt nýrri íbúð.
- II. Þegar um lán til byggðarhverfa er að ræða:
 1. Að undirbúningi landnáms sé lokið.
 2. Að fyrir liggi skipulagsuppdráttir byggðarinnar staðfestir af nýbýlastjórn.
 3. Að fyrir liggi teikningar af húsum þeim, sem byggja á og áætlanir um kostnað þeirra, staðfestir af nýbýlastjórn.
- III. Þegar um lán til nýbýla er að ræða:
 1. Að stofnun nýbýlisins hafi verið samþykkt af nýbýlastjórn.
 2. Að húsakostur sé við hæfi þess búreksturs, sem unnt er að hafa á býlinu og séu húsin úr góðu viðurkenndu byggingarefni og gerð hússins utan og innan samþykkt af Teiknistofu landbúnaðarins og stjórn sjóðsins.

25

21. febr.

33. gr.

Lán úr Byggingarsjóði mega vera það hæst, að samtals hvíli á jörðinni allt að 75% fasteignamatsverðs að viðbættu kostnaðarverði þeirra bygginga, sem reistar kunna að verða. Þó má aldrei veita hærri lán en 75% kostnaðarverðs til nokkurrar einstakrar byggingar. Reikninga um byggingarkostnað úrskurðar bankastjóri Búnaðarbankans eftir tillögum Teiknistofu landbúnaðarins. Tillögur sínar um byggingarkostnað skal teiknistofan gera með hliðsjón af vísitölu byggingarkostnaðar í sveitum og tilliti til sérstaks flutningskostnaðar á efni, innlendu og erlendu, á hverjum stað.

Hámark láns (75% af kostnaðarverði húss) skal þó alltaf miða við stærð þess húss, er nýbýlastjórn telur hæfilegt miðað við nauðsynlegan búrekstur á hlutað-eigandi jörð.

34. gr.

Þegar stjórn Byggingarsjóðs telur fullnægt skilyrðum fyrir lánveitingu samkvæmt 14. gr. laganna, er henni heimilt að veita bráðabirgðalán, eftir því sem verkinu miðar áfram, allt að 60% af útlögðum byggingarkostnaði á hverjum tíma, þó ekki yfir 80% af hinu áætlaða endanlega láni, gegn hinum sömu tryggingum og verða fyrir endanlega láninu eða persónulegum ábyrgðum að auki, ef stjórn sjóðsins krefst þess. Vextir af bráðabirgðalánunum skulu vera 5% á ári og greiðast eftir á.

Ef vanefndir verða á fullnaðarframkvæmdum skulu bráðabirgðalánin talin fallin í gjalddaga og má þá ganga að veðinu.

25

21. febr.

35. gr.

Lán þau, sem sjóðurinn veitir, skulu greidd með árlegum jöfnum greiðslum og skulu þær árlegu greiðslur við það miðast, að vextir af lánsfénu séu 2%.

Skal stjórn sjóðsins ákveða um hvert lán til hve langs tíma það er veitt.

Stjórn sjóðsins skal, í samráði við nýbýlastjórn, flokka byggingar og ákveða meðallánstíma fyrir hvern flokk, og skal þá meðal annars á það litið, hve vandaðar byggingar þær eru, sem fyrir lánsféð eru reistar.

Lánin skulu þó aldrei veitt til lengri tíma en 42 ára.

36. gr.

Heimilt er að telja lán eða eftirstöðvar láns úr Byggingarsjóði fallið í gjalddaga án uppsagnar:

1. Þegar áskilið árgjald er ekki greitt á réttum gjalddaga.
2. Ef veðið gengur svo úr sér eða rýrnar að gildi, að lánið er ekki lengur tryggt að dómi lánveitanda.
3. Ef lántakandi hættir landbúnaðarframleiðslu eða störfum fyrir landbúnað.

37. gr.

Þegar lán eru fallin í gjalddaga, hefur Byggingarsjóður heimild til þess að láta selja veðið við opinbert uppboð án undanfarins dóms, sáttar eða fjárnáms, samkvæmt ákvæðum í tilskipun um fjárráð ómyndugra, 18. febr. 1847, 10. gr., eða láta leggja sjóðnum það út til eignar, ef þörf er á. Byggingarsjóður getur löglega samið svo um við skuldunauta sína, að uppboð á veðsettum fasteignum megi fram fara í skrifstofu uppboðshaldara.

38. gr.

Ef veð er selt á nauðungaruppboði eða við gjaldþrotaskipti, ber uppboðshaldara að geta þess í uppboðsgerðinni, að eignin sé veðsett Byggingarsjóði, og skal stjórn sjóðsins gert aðvart svo tímanlega, að hún geti látið fulltrúa sína vera við uppboðið.

IV. KAFLI

Um endurbyggingar íbúðarhúsa á sveitabýlum.

39. gr.

Umsóknir um lán til endurbygginga íbúðarhúsa á sveitabýlum skulu sendar til bankastjóra Búnaðarbankans og skulu fylgja áskilin gögn, samkvæmt 32. gr. þessarar reglugerðar.

40. gr.

Lán úr Byggingarsjóði, til endurbygginga íbúðarhúsa á sveitabýlum, skulu veitt með þeim skilyrðum, er um ræðir í 32. gr.

41. gr.

Heimilt er nýbýlastjórn að ákveða að þeir umsækjendur að öðru jöfnu gangi fyrir lánum til endurbygginga, er orðið hafa fyrir verulegu tjóni á húseignum sínum vegna óviðráðanlegra orsaka, svo sem jarðskjálfta, bruna, stórviðra o. s. frv. Getur hún krafizt allra upplýsinga, sem hún telur nauðsynlegar og sett þau skilyrði um byggingar, sem hún telur þurfa, til að tryggja það, að þær komi að sem fyllstum notum.

42. gr.

Telji lánbeiðandi sér ekki fært, vegna efnaskorts eða af öðrum ástæðum, að ráðast í að endurbyggja nema ákveðinn hluta íbúðarhúss síns, má því aðeins veita

lán til þess, að slík bygging sé skynsamleg að áliti teiknistofunnar og nýbýlastjórnar, til að við hana verði byggt síðar.

25
21. febr.

V. KAFLI

Um byggðarhverfi.

43. gr.

Byggðarhverfi nefnist í reglugerð þessari minnst 5 býli, þar sem framkvæmdir allar við ræktun og byggingar eru gerðar eftir skipulagi fyrir fram ákveðnu af nýbýlastjórn.

Þegar reist er byggðarhverfi á landi, sem ríkið hefur áður numið, samkvæmt 4.—10. gr. laga um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum, og lokið er undirbúningi landnámsins, samkvæmt 12. gr. þessarar reglugerðar, þá skal landnámsstjóri, í samráði við nýbýlastjórn, gera áætlun um kostnað við stofnun byggðarhverfisins. Áætlun þessi skal ná til eftirgreindra atriða:

1. Kostnaðaráætlun sameiginlegra framkvæmda, að því leyti sem þær þá ekki eru fullgerðar samkvæmt 12. gr. þessarar reglugerðar.
2. Kostnaðaráætlun um fullnaðarræktun þess lands, sem býlum í byggðarhverfinu er ætlað að hafa. Til ræktunarkostnaðar teljast einnig nauðsynlegar girðingar um ræktunarlöndin.
3. Kostnaðaráætlun um byggingar. Nær það til íbúðarhúsa, nauðsynlegustu peningshúsa, svo og annarra húsa, sem nauðsynleg teljast vegna þess búskapar, sem áætlað er að hafa á jörðinni.
4. Kostnaðaráætlun um þörf byggðarinnar fyrir vélar og vinnutæki.

44. gr.

Landnámsstjóri sér um framkvæmd þeirra áætlana, er í 41. gr. getur, eftir að þær hafa hlotið staðfestingu nýbýlastjórnar, og hún hefur samþykkt að hefja framkvæmdir.

45. gr.

Undirbúningur landnáms telst fullgerður:

1. Að loknum grefti opinna skurða og lokræsa á landi því, sem nema á, svo að framræsla landsins sé fullnægjandi fyrir varanlega ræktun, að dómi héraðsráðunautar eða trúnaðarmanns Búnaðarfélags Íslands.
2. Að loknum vegagerðum frá aðliggjandi aðalvegum til byggðarhverfisins og nauðsynlegum vegum innan hverfisins, þar með taldir ræktunarvegir, enda séu vegir þessir áætlaðir á skipulagsuppdraetti byggðarinnar.
3. Að fullgerðum aðalæðum fyrir vatn og skolp, eins og þær eru áætlaðar á staðfestum skipulagsuppdraetti.

46. gr.

Landnámi telst lokið þegar landnámsstjóri hefur fullgert ræktun 5 ha lands á hverju býli, eða undirbúningi lands til kornræktar og garðyrkju, er hefur tilsvarendi gildi fyrir búrekstur og þessi tústærð, og byggingar eru fullgerðar, á þann hátt, er áætlanir mæla fyrir um.

47. gr.

Til fullnaðarræktunar lands teljast fjárheldar girðingar um ræktunarlandið, jarðvinnsla, þar með talin nauðsynleg jöfnun lands, endurvinnsla lands, forræktun, ef hún telst nauðsynleg að dómi landnámsstjóra, nauðsynlegar sáðvörur og áburður, sáning, dreifing áburðar og vinna við fullnaðarfrágang ræktunarinnar.

25

21. febr.

Byggingar teljast fullgerðar, er frá þeim hefur verið gengið í samræmi við uppdrætti, staðfesta af nýbýlastjórn, enda hafi þeir verið gerðir eða samþykktir af Teiknistofu landbúnaðarins og ber að hlíta fyrirætlum hennar um efnisval og framkvæmd byggingar að öllu leyti.

48. gr.

49. gr.

Kostnaður, sem leiðir af framkvæmdum samkvæmt 12. gr. og enn fremur af undirbúningsrannsóknnum samkvæmt 13. gr. þessarar reglugerðar, skal greiddur af fé því, sem veitt verður í fjárlögum samkvæmt ákvæðum II. kafla, 4. gr. laga nr. 35/1946, um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum.

50. gr.

Hverju býli í byggðarhverfi skulu ætlaðir minnst 12 ha til túnræktar auk nauðsynlegs beitolands. Stærð beitolands skal miðað við þann búrekstur, sem fyrirhugaður er í byggðarhverfinu. Við ákvörðun um stærð beitolands skal tekið tillit til, að hve miklu leyti ræktað beitoland kemur til notkunar.

51. gr.

Nú eru skilyrði sérstaklega góð til garðræktar eða staðhættir þannig, að vermiðræktun getur verið hagkvæm, svo og ef önnur sérstök hlunnindi eru til staðar eða aðstaða til að búendur stundi búskap, er eigi þarfnast nema takmarkaðra landafnota, svo sem alifuglarækt, þá fer það eftir mati nýbýlastjórnar í samráði við nýbýlanefndir sýslanna hver lágmarksstærð býlanna skal vera.

Sama réttar njóta býli í hverju byggðarhverfi, sem minna land hafa, ef ábúendur hafa sem aðalatvinnu handverk eða önnur störf, sem að dómi nýbýlastjórnar eru nauðsynleg fyrir byggðarhverfið og nágrenni þess.

52. gr.

Um skrásetning landamerkja fer samkv. ákvæðum gildandi laga, eins og þau eru á hverjum tíma, og skulu þau þinglesin.

Um skrásetning landskipta, sem gerð eru af landnámsstjóra, skal fara eftir ákvæðum laga nr. 46 frá 27. júní 1941, landskiptalög.

53. gr.

Kostnaður við túnræktun, sbr. 46. gr., að því leyti sem jarðræktarstyrkur ekki hrekkur til, skal greiddur af fé því, er til landnámsins er ætlað samkv. 4. gr. II. kafla laga nr. 35/1946.

54. gr.

Landnámsstjóri fær lán úr Byggingarsjóði, allt að 75% kostnaðar til íbúðarhúsa, peningshúsa og annarra nauðsynlegra bygginga í byggðarhverfum. Hinn hluti kostnaðar greiðist af viðkomandi byggðarfélagi.

55. gr.

Um leið og framkvæmd er hafin til að reisa byggðarhverfi, skulu býli þau, sem eiga að rísa, auglýst til kaups og ábúðar, eða til leigu og ábúðar. Forgangsrétt til kaups eða leigu skulu bændur eða bændasynir hafa, á þeim jörðum er á hverfislandinu hafa verið, og þar næst ábúendur á jörðum, sem ekki geta fengið lán úr Byggingarsjóði, svo og ábúendur á jörðum, sem samkvæmt ákvæðum VI. kafla laga nr. 54 frá 4. júlí 1942 verða að víkja af jörðum sínum, vegna þess þær dæmast ekki hæfar til framtíðarábúðar.

56. gr.

25

Peir, sem óska að kaupa eða taka á leigu býli í byggðarhverfi, er ríkið hefur numið, skulu láta fylgja umsóknum sínum eftirgreind skilríki:

1. Aldursvottorð.
2. Vottorð um að umsækjandi sé fullveðja og fjár síns ráðandi.
3. Vottorð lögreglustjóra eða hreppstjóra, um að umsækjandi sé reglusamur og ráðdeildarmaður.
4. Vottorð um að hann hafi lokið verklegu og bóklegu prófi frá bændaskóla, eða að hann hafi stundað landbúnaðarstörf minnst 2 ár eftir 16 ára aldur.

57. gr.

Allir þeir, sem gerast ábúendur í byggðarhverfi, skulu stofna með sér byggðarfélag. Það skal setja sér samþykkt. Í henni skulu vera ákvæði um:

- a. Nafn félagsins, heimili þess og varnarþing.
- b. Markmið félagsins og fyrirhugaðar framkvæmdir, og hver verkefni því er heimilt að taka að sér.
- c. Atkvæðisrétt á félagsfundum, vald og verksvið félagsfunda og skilyrði fyrir lögmati þeirra.
- d. Skipun félagsstjórnar, kosning hennar, kjörtímabil og vald hennar í félagsmálum.
- e. Hvort rekinn skuli alger samvinnubúrekstur í byggðinni eða að hve miklu leyti.
- f. Hvaða stofnanir í byggðinni, byggingar, vélar eða önnur tæki skuli vera félags eign.
- g. Ákvæði um hvernig háttað skuli samnotkun félagseigna, er við koma búrekstri í byggðinni.
- h. Hvernig fara skuli um greiðslu kostnaðar þess, sem félagsskapurinn hefur í för með sér, og hvernig fara skuli að, ef byggðarfélag uppfylla ekki skilyrði 32. gr.
- i. Heimildir til fjáröflunar og ábyrgð meðlima vegna skuldbindinga félagsins.
- j. Bókhald félagsins og endurskoðun.
- k. Breytingar samþykkt, félagsslit og hvernig eignum skuli ráðstafað.

Samþykkt skal vera staðfest af landbúnaðarráðherra að fengnum tillögum landnámsstjóra.

58. gr.

Þegar býli í byggðarhverfum eru seld, skal í sölusamningi taka fram hverjar skyldur og réttindi fylgi býlinu við sölu þess, samkvæmt ákvæðum laga nr. 35/1946, reglugerðar þessarar og samþykkt þess byggðarfélags, er viðkomandi jörð telst til. Skrá skal lýsingu jarðar, húsa og mannvirkja við afhendingu býlisins, svo og kostnaðarverð. Til kostnaðarverðs telst ræktun landsins og byggingarkostnaður. Ekki skal til kostnaðar talinn neinn hluti sameiginlegs landnámskostnaðar byggðarhverfisins.

59. gr.

Nú vill eigandi og ábúandi býlis í byggðarhverfi selja býli sitt. Hefur Byggingarsjóður þá forkaupsrétt að því gegn kostnaðarverði, að frádreginni fyrningu. Þetta gildir þó ekki ef eigandi býlis selur það foreldri sínu, systkini, barni, stjúpbarni, kjörbarni, fósturbarni eða barni þeirra, enda sé sannað fyrir nýbýlastjórn, að væntanlegur kaupandi hafi hæfni til að taka að sér búrekstur, að dómi viðkomandi hreppsnefndar, og að hann gerist þar sjálfur ábúandi. Breytingar á ábúð vegna erfða tilkynnist landnámsstjóra og skal erfðaaðili, er við tekur, láta fylgja sömu vottorð um hæfni, og tilgreind eru í 56. gr.

60. gr.

Í byggingarbréfum ábúenda í byggðarhverfum skal meðal annars eftirfarandi tekið fram:

- 25 1. Að býlið sé leigt á erfðaleigu.
21. febr. 2. Landamerkjalyðsing, landstærð jarðar og ræktaðs lands, hverjar byggingar og önnur mannvirki fylgi býlinu.
3. Hverjar kvaðir eða skyldur hvíli á býlinu.
4. Hver hlunnindi eða sérstök réttindi fylgi ábúðinni.
5. Hver réttindi og skyldur hvíli á býlinu samkvæmt ákvæðum byggðarhverfis-samþykktar.
6. Skyldur ábúanda um fullnaðarræktun jarðarinnar samkvæmt lögum og byggðarhverfissamþykkt.
7. Hvert sé afgjald jarðar, gjalddagi þess, hvernig og hverjum það sé greitt.
8. Að lögtaksréttur sé á afgjaldi samkvæmt lögum nr. 29 frá 16. des. 1885.
9. Um viðhaldsskyldu ábúenda á ræktunarmannvirkjum og byggingum.
10. Að ábúandi sé skyldur sjálfur að búa á jörðinni.
11. Hverjar sakir varða réttindamissi samkvæmt ákvæðum laga nr. 35/1946 og þessarar reglugerðar, svo og ákvæða laga nr. 116 frá 30. des. 1943, um erfðaábúð og óðalsrétt, að því er tekur til almennra atriða varðandi erfðaleigu.
12. Að ábúanda beri að greiða alla skatta og skyldur af jörðinni, að lögum, svo og váttryggingargjöld.

61. gr.

Hver bóndi í byggðarhverfi — eða byggðarfélagi, ef um samvinnubúrekstur er að ræða —, skal hafa fullræktað land það, sem til ræktunar er ætlað, á eigi skemmri tíma en 10 árum frá því er hann tók við býlinu nýbyggðu, enda ber honum skylda til að rækta á ári hverju a. m. k. $\frac{1}{10}$ hluta þess lands, sem hann tók við óræktuðu, nema hann hafi næstu ár á undan lokið meiri ræktun en honum bar skylda til samkvæmt þessum ákvæðum. Vanræki hann þetta, hefur hann fyrirgert rétti sínum til eignar eða leigu og ábúðar á býlinu. Skal nýbýlastjórn skylt að hafa eftirlit með því, að jarðirnar séu vel setnar svo sem lög og reglugerðir mæla fyrir, og er heimilt að vikja af býlunum bændum þeim, sem uppfylla ekki þau fyrirmæli, sem sett eru um ábúð þeirra.

62. gr.

Ef eigandi og ábúandi hverfisbýlis missir rétt sinn til eignar eða ábúðar á býlinu samkvæmt 36. og 37. gr., skal Byggingarsjóður taka við því og greiða fráfaranda það, sem hann hefur í býlið lagt, samkvæmt mati.

63. gr.

Byggðarfélögum og einstökum eigendum og ábúendum hverfisbýla veitist fjárhagsleg aðstoð til umbóta á býlum sínum sem hér segir:

1. Styrkur til jarðræktarframkvæmda samkvæmt jarðræktarlögum.
2. Viðbótarlán úr Byggingarsjóði með sömu kjörum og stofnlánið til stækkunar íbúðarhúss og aukningar peningshúsa, að því er slík stækkun og aukning er nauðsynleg að dómi landnámsstjóra.

64. gr.

Ef 5 menn eða fleiri stofna með sér félag, er hefur að markmiði að reisa byggðarhverfi á ákveðnu landsvæði, skulu þeir senda nýbýlastjórn tillögur sínar um það, en hún lætur fram fara rannsókn á landinu.

Nú leiðir sú rannsókn í ljós, að skilyrði eru góð til stofnunar byggðar, skal þá leitað umsagna viðkomandi hreppsnefnda og nýbýlanefndar viðkomandi sýslu um málið. Um ákvörðun hvort byggðarhverfi skuli reist og framkvæmdir allar, fer eftir því sem fyrir er mælt í lögum og reglugerð þessari, varðandi byggðarhverfi á landi ríkisins.

Peir, sem bundizt hafa félagssamtökum um stofnun byggðarhverfis, skulu eiga **25**
þess kost að undirbúa landið til ræktunar og byggðar samkvæmt lögum nr. 35/1946 **21. febr.**
og reglugerð þessari, að jöfnum kostnaði og hægt er að gera slíkt á annan hátt eða fá
atvinnu við landnámið, eins og því verður bezt við komið.

65. gr.

Þegar þeim undirbúningi er lokið, er um getur í 64. gr., skal félaginu fengið
landið til byggðar. Heimilt er nýbýlastjórn, áður en undirbúningur landnámsins
er hafinn, að krefjast trygginga er hún metur gildar fyrir því, að aðilar hafi umráð
yfir fé til fullnaðarframkvæmda, enda ber þeim að hlýta ákvörðun nýbýlastjórnar
um framkvæmdir í hvívetna.

VI. KAFLI

Um nýbýli.

66. gr.

Nýbýli, sem verða aðnjótandi lána úr Byggingarsjóði, má jafnt reisa á ræktuðu
landi með skiptingu jarða, sem á landi, sem er sérstaklega vel fallið, til ræktunar og
búskapar, en eigi áður ræktað. Skal nýbýlið hafa minnst 12 ha lands, sem er vel
fallið til túnræktar, auk nægilegs beutilands, eða önnur landgæði, sem að dómi ný-
býlastjórnar eru ígildi þessa. Nýbýlið skal fá afmarkað land með ákveðnum landa-
merkjum, að því er tekur til túns, engja og ræktanlegs lands, en beutiland má vera
óskipt, ef hentara þykir að hagnýta það þannig. Þar, sem félagsræktun verður ekki
við komið eða fljótvirkustu jarðvinnsluvélum, sbr. 15. gr., skal nýbýlastjórn heimilt
að verja ákveðinni fjárhæð til undirbúnings hvers býlis. Sé slík greiðsla miðuð við
meðalkostnað við stofnun býlis í byggðarhverfi og ákveðin á hverjum stað, áður
en til einstakra býla er stofnað samkvæmt þessu ákvæði.

67. gr.

Undanskildar ákvæði 66. gr. eru þó jarðir, sem samkvæmt ákvæðum VI. kafla
laga nr. 54 frá 4. júlí 1942, jarðræktarlög, eru álitnar, að dómi trúnaðarmanns Bún-
aðarfélags Íslands eða landnámsstjóra, sérstaklega athugaverðar sem framtíðarbýli,
vegna hættu af landspjöllum, svo sem stórfelldu sandfoki, skriðufalli, jökulhlaupi
eða landbroti, svo og ef þær liggja mjög illa við samgöngum, eða eru svo einangraðar,
að þær álitast sérstaklega óhægar til búreksturs. Úrskurðarvald um þessi ákvæði
hefur landnámsstjóri, en leita skal hann umsagnar nýbýlanefndar viðkomandi
sýslu.

68. gr.

Við stofnun nýbýla úr einstökum jörðum, þar sem félagsræktun verður ekki við
komið eða fljótvirkustu jarðvinnsluvélum, samkv. 10. gr. laga nr. 35/1946, eða býlin
falla ekki undir ákvæði sömu laga um byggðarhverfi, skal nýbýlastjórn heimilt að
verja ákveðinni fjárhæð til undirbúnings hverju býli, nær það til framræslu lands,
vatnsleiðslu, vegagerðar að býlinu frá næsta vegi eða heimreið að aðalbýlinu svo
og skolpræsa. Enn fremur til ræktunar 5 ha, ef um býli á óræktuðu landi er að ræða,
ella á mismun þeirrar ræktunar, er býlið fær við landskipti og þessari landstærð.

Slík greiðsla sé þó ætíð miðuð við meðalkostnað við stofnun býlis í byggðar-
hverfi og ákveðin á hverjum stað, áður en til einstakra býla er stofnað samkvæmt
þessu ákvæði.

Nú ber nauðsyn til að ákveða slíka greiðslu áður en fyrir hendi er vitneskja um
hver þessi meðalkostnaður er, og heimilast þá nýbýlastjórn að ákveða greiðsluna
með hliðsjón af kostnaðaráætlun, er landnámsstjóri gerir að undangenginni rann-
sókn á hverjum stað.

25

21. febr.

69. gr.

Heimilt er nýbýlastjórn, er samþykkt hefur verið stofnun nýbýla, að taka að sér þann undirbúning, er um ræðir í 68. gr., eða greiða stofnanda nýbýlis styrk af fé því, er um ræðir í 66. gr., þannig að hann greiðist smám saman eftir því sem undirbúningi og ræktun miðar áfram. En gefa verður stofnandi nýbýlisins nýbýlasjóði fyrsta veðrétt í landi býlisins til tryggingar að síðar verði reistar þær byggingar á landinu, er áskildar voru í upphafi af nýbýlastjórn og ekki síðar en þegar öllum undirbúningi er lokið, enda sé honum haldið áfram með hæfilegum hraða að dómi nýbýlastjórnar.

Verði vanefndir á þessu af hendi stofnanda nýbýlisins, er honum skylt, ef þess er krafist, að endurgreiða að fullu þann styrk eða andvirði þeirrar vinnu, er hann hefur fengið til undirbúnings stofnun býlisins, ásamt 5% vöxtum frá útborgunardegi.

70. gr.

Þegar jörð er skipt í tvö eða fleiri býli, skal þess gætt, að hvert býli hafi svo mikið landrými, að dómi nýbýlastjórnar, að hægt sé að stunda þar hagfelldan landbúnað og nota nútíma tækni. Við skiptingu jarðar skal eftirfarandi atriða gætt:

1. Að skiptingin sé gerð í samræmi við ákvæði 10. gr. laga nr. 46 27. júní 1941.
2. Að skiptagerningur fullnægi ákvæðum 12. og 13. gr. sömu laga, ef þær aðstæður eru til staðar, sem þar er gert ráð fyrir.
3. Eigi má skipta ræktuðu landi jarðar, er minna tún hefur en 8 ha.

71. gr.

Lágmarksstærð ræktaðs túns á býli sé 4 ha, þó er heimilt að byrja að reisa býli, þegar undirbúningi ræktunar er lokið á þessari landstærð eða önnur landgæði, sem eru ígildi þeirrar ræktunar, eru fyrir hendi og auk þess a. m. k. 8 ha lands vel til túnræktar fallið, auk nægilegs beitolands eða annarra landgæða, sem eru ígildi þessa ræktunarlands eða beitolands.

72. gr.

Sá, sem reisa vill nýbýli og hefur tryggt sér til þess umráðarétt á landi, sendi landnámsstjóra umsókn um, að hann fái heimild til að reisa býli, er njóti þeirra hlunninda, er lög nr. 35/1946 veita. Nýbýlastjórn lætur þá athuga alla aðstöðu til stofnunar nýbýlisins og úrskurðar, hvort hún sé nægilega góð til þess að fara fram samkvæmt ákvæðum 13. og 14. gr. þessarar reglugerðar.

73. gr.

Heimilt er nýbýlastjórn að láta reisa nýbýli á jörðum ríkisins, sem losna úr ábúð. Ber umboðsmönnum ríkissjóðsjarða, sem ekki eru ákveðnar sem embættishústaðir eða ábúð þeirra ákveðin með sérstökum lögum, að tilkynna nýbýlastjórn ábúðarlausn þeirra, en hún lætur fram fara athugun á, hvort skipting þeirra til stofnunar nýbýla komi til greina.

Á sama hátt er nýbýlastjórn heimilt að láta reisa nýbýli á sandgræðslusvæðum ríkisins, þegar þau hafa verið grædd svo að dómi sandgræðslustjóra, að áhættulaust er að framkvæma ræktun á þeim og reisa þar byggð, en sett getur sandgræðslustjóri skilyrði um notkun landnytja á slíkum stöðum. Einnig er nýbýlastjórn heimilt að kaupa lönd í sama skyni. Skal undirbúningur að stofnun býlanna vera með sama hætti og stofnun nýbýla í byggðarhverfum og forkaupsréttur að býlunum eins.

74. gr.

Ef eigandi nýbýlis vill selja það eða verður að láta það af hendi, gilda um það sömu reglur og um sölu og afhendingu býla í byggðarhverfum.

VII. KAFLI

Um eftirlit og viðhaldsskyldu o. fl.

25

21. febr.

75. gr.

Byggingarfulltrúar í sýslum, sem skipaðir eru samkvæmt lögum nr. 108 frá 31. des. 1948, skulu, með aðstoð byggingarnefnda í sveitum, hafa eftirlit með byggingarframkvæmdum þeim, sem lán eru veitt til úr Byggingarsjóði. Skal eftirliti þessu hagað eftir fyrirætlum Teiknistofu landbúnaðarins. Í þeim sýslum, er eigi hafa sett sér byggingarsamþykkt eða skipað byggingarfulltrúa, getur nýbýlastjórn falið nýbýlanefnd eða öðrum eftirlit þetta.

76. gr.

Nýbýlastjórn skal halda skýrslur um öll þau býli, sem reist eða endurbyggð eru samkvæmt reglugerð þessari.

Í skýrslur þessar skal greinilega skrá upplýsingar um eftirgreind atriði:

1. Hvenær hvert býli er reist eða endurbyggt.
2. Hver kostnaður hefur orðið við landnám það, sem fallið hefur í hlut býlisins. Um býli stofnuð samkvæmt VI. kafla, skal skrá tilsvarende kostnað við undirbúning býlisins, og framlög þau er til þess verða greidd af nýbýlastjórn.
3. Hver ræktunarkostnaður er, sundurliðað í framræslukostnað, jarðvinnslukostnað, áburð og sáðvörur, enn fremur annar kostnaður.
4. Hver byggingarkostnaður er, sundurliðað fyrir íbúðarhús, peningshús og aðrar byggingar.
5. Lánsfjárhæðir veittar til bygginganna og hvernig lánin hafa greiðzt.
6. Framlag eigenda og ábúenda til framkvæmdanna.
7. Aðrar upplýsingar varðandi stofnun býlisins, svo sem landstærð og landlýsingu.

77. gr.

Nýbýlastjórn getur lagt þá kvöð á ábúanda hvers býlis, er fær lán úr Byggingarsjóði, að halda búreikninga, er gerðir séu eftir fyrirsögn Búreikningaskrifstofu ríkisins, enda sé þá greitt fyrir slíkt reikningshald eins og búreikningaskrifstofan telur hæfilegt. Búreikningar þessir skulu gerðir upp af Búreikningaskrifstofu ríkisins, er lætur nýbýlastjórn í té árlega samrit af reikningunum.

Yfirlitsskýrslur um býli þau, sem reist eru með lánum úr sjóðnum, svo og afkomu búrekstrarins á býlunum, skal nýbýlastjórn birta svo oft, sem ástæða þykir til, og eigi sjaldnar en fimmta hvert ár.

78. gr.

Skýlt er hverjum þeim, sem fengið hefur lán úr Byggingarsjóði, að halda vel við byggingum þeim, sem hann hefur fengið lán til. Nýbýlanefndir skulu hafa eftirlit með viðhaldi bygginganna. Skulu þær halda nákvæmar skýrslur um ásigkomulag bygginganna, og njóta við starf sitt stuðnings bygginganefnda og skýrslna þeirra, er þær færa um ástand og viðhald bygginga í hverri sveit. Nýbýlanefnd ber að tilkynna stjórn sjóðsins þegar, ef viðhaldi er að einhverju leyti ábótavant. Skal þá stjórn sjóðsins veita hlutaðeigandi ábúanda áminningu, og er útbyggingar- og eignarnámssök, ef áminningin er ekki tekin til greina.

79. gr.

Ef ábúenda- og eigendaskipti verða við sölu á fasteign, sem veðbundin er Byggingarsjóði, skal sjóðurinn, nema um erfðaskipti sé að ræða eða sölu til einhvers þess aðila, sem nefndur er í 30. gr. laga nr. 35/1936, hafa forkaupsrétt að eigninni, og ef um nýbýli er að ræða, gegn kostnaðarverði að frádregnu mefðu álagi vegna fyrn-

- 25** ingar og skemmda, enda er enginn kaupsamningur um eignina gildur nema með
21. febr. árituðu samþykki sjóðstjórnarinnar eða þess fulltrúa hennar, sem umboð hefur til slíkrar áritunar. Þegar býlin skipta um eigendur við erfðaskipti, hafa erfingjar forkaupsrétt umfram Byggingarsjóð, en að öðru leyti skal mat á þeim og staðfesting eigendaskiptanna háð sömu reglum og þegar um venjulega sölu er að ræða. Sveitarstjórn hefur þó rétt til að ganga inn í forkaupsrétt Byggingarsjóðs, ef hún óskar þess. Um sölu óðalsjarða og ættarjarða fer samkvæmt lögum nr. 116 30. des. 1943. Ef Byggingarsjóður eða sveitarstjórn kaupa jörð samkvæmt heimildum laga nr. 35 29. apríl 1946, er þeim skylt að selja eða leigja jörðina gegn verði eða leigukjörum, er samsvarar kostnaðarverði.

VIII. KAFLI

Um teiknistofu.

80. gr.

Stofnunin heitir Teiknistofa landbúnaðarins og starfar á vegum Búnaðarbanka Íslands.

81. gr.

Verkefni teiknistofunnar er að gera uppdrætti að húsum, sem lán eru veitt til úr Byggingarsjóði, eða öðrum opinberum sjóðum, sem til eru og stofnaðir kunna að verða að tilhlutun ríkisins, og veita lán til byggingar í sveitum. Skal það vera skilyrði fyrir slíkum lánum, að teiknistofan hafi gert eða samþykkt uppdrætti að húsunum.

82. gr.

Forstöðumaður teiknistofunnar hefur yfirumsjón með störfum bygginganefnda í sveitum og byggingarfulltrúa í sýslum.

Rísi ágreiningur milli þessara aðila og þeirra, sem að byggingum í sveitum standa, fellir hann fullnaðarúrskurð um málið, eftir að hafa fengið skriflegar ástæður beggja aðila.

83. gr.

Teiknistofa landbúnaðarins veitir landnámsstjóra aðstoð við undirbúning að stofnun byggðarhverfa, að því er varðar skipulag byggðarinnar og staðsetningu bygginganna. Staðsetning íbúðar- og peningshúsa á einstökum nýbýlum skal, eftir því sem við verður komið, einnig gert í samráði við teiknistofuna.

84. gr.

Teiknistofa landbúnaðarins gefur út reglur og leiðbeiningar um húsabyggingar í sveitum, að því er tekur til ákvæða um styrkleika steinsteypu, járnbindingu hennar, styrkleika máttarviða, hæð undir loft, útbúnað reykháfa, yfirklaðningu, raf-lagnir o. fl., og eru þær bindandi fyrir alla aðila, eftir því sem teiknistofan ákveður.

85. gr.

Teiknistofan skal láta gera uppdrætti að einföldum og ódýrum húsgögnum, hentugum fyrir alþýðu til sveita og við sjó. Teiknistofan leitar aðstoðar íslenzkra listamanna og viðurkenndra hannyrðakvenna og smíðameistara utan stofnunarinnar um gerð húsgagna, til að fá þau sem smekklegst og í þjóðlegum stíl. Allir, sem rétt hafa til lána úr sjóðum þeim, er um ræðir í 45. gr. laganna, svo og stjórnir byggingarfélaga verkamanna og samvinnubyggingarfélaga skulu endurgjaldslaut fá teikningar af húsgögnum, eftir því sem teiknistofan getur í té látið.

86. gr.

25

21. febr.

Nú verður komið á fót verkstæðum við bændaskóla, húsmæðraskóla, héraðsskóla eða annars staðar, til að annast smíði á húsgögnum og fleira, er að húsgagna-gerð lýtur, svo sem vefnað á húsgagnafóðri og gluggatjöldum, og skal þá teiknistofan veita verkstæðum þessum alla nauðsynlega aðstoð, svo að þau geti komið að sem almennustum notum við húsgagnagerð.

87. gr.

Teiknistofan skal veita bændum leiðbeiningar um byggingarkostnað, efnisval og annað, er við kemur húsagerð. Hún skal gefa út handbók með almennum leiðbeiningum í þessum efnum og fyrirmyndaruppdráttum af húsum og húsgögnum. Teiknistofunni ber að fylgjast með erlendum og innlendum nýjungum í húsagerð, rannsaka þær og gera tilraunir með það, er til framfara mætti verða í gerð og notkun húsa, eftir því sem við verður komið.

88. gr.

Landbúnaðarráðherra skipar forstöðumann teiknistofunnar og ákveður laun hans, unz þau verða ákveðin í launalögum. Forstöðumaður annast stjórn teiknistofunnar samkv. erindisbréfi, er landbúnaðarráðherra setur að fengnum tillögum bankastjórnar Búnaðarbankans og nýbýlastjórnar. Forstöðumaður ræður sér mann til aðstoðar, að fengnu samþykki stjórnar Búnaðarbanka Íslands.

89. gr.

Kostnaður við rekstur teiknistofunnar greiðist úr sjóðum þeim, er lán veita til húsbygginga í sveitum, sbr. 45. gr. laga nr. 35/1946. Greiðsla hvers sjóðs skal ákveðin af landbúnaðarráðherra í sem réttustu hlutfalli við það fjármagn, sem sjóðirnir veita til bygginganna.

90. gr.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt lögum nr. 35 frá 29. apríl 1946, um landnám, nýbyggðir og endurbyggingar í sveitum, til að öðlast þegar gildi og birtist til eftirbreytni öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Landbúnaðarráðuneytið, 21. febrúar 1950.

Jón Pálmason.

Arni G. Eylands.

REIKNINGUR

26

yfir tekjur og gjöld Minningarsjóðs Sigurðar Melsted árið 1949.

Tekjur:

1. Eign í ársbyrjun:		
a. Veðdeildarbréf	kr. 2000.00	
b. Innstæða í Landsbanka Íslands	— 3007.46	
		kr. 5007.46
2. Vextir:		
a. Af veðdeildarbréfum	kr. 100.00	
b. — innstæðu í Landsbanka Íslands	— 125.85	
		— 225.85
		Kr. 5233.31